

4. Expozícia fúgy (vznik, základná štruktúra, zvláštnosti)

Základná štruktúra expozície

- Expozícia začína nástupom témy **DUX** (vodca) v hlavnej tónine
- Zaznie obvykle v **jednom hlase bez sprievodu**
- Sólový nástup duxu výrazne upozorňuje poslucháča na hlavné znaky témy a takmer vždy určuje aj jeho dĺžku, jasne oddelené nástupom druhého hlasu
- Po **odznení duxu nastupuje nový hlas**, ktorý imituje tému v **D tónine → COMES** (sprievodca/nasledovník)

Typy comesu

- **reálny comes (transpozícia)** – ak sú väčšinou v téme **2. postupy → vokálna**
- **tonálny comes (translácia)** – ak téma obsahuje **5. a 4. skoky → inštrumentálna**

Pravidlá expozície

- V expozícii **musí téma zaznieť v každom hlase**
- **Nástupy** by sa mali pravidelne **striedať v hlavnej a D tónine** → fúga s **pravidelnou expozíciou**
- Ak sa **nástupy nestriedajú** → ide o **nepravidelnú expozíciu**
- Okrem povinných nástupov tém sa môžu objaviť tzv. **nadpočetné nástupy**
- Ak nastúpi **téma v každom hlase 2x** → ide o fúgu s **dvojnásobnou expozíciou**

Sprievodný kontrapunkt

- Okrem prvého nástupu témy sú všetky ostatné sprevádzané sprievodným kontrapunktom
- Sprievodný kontrapunkt môže byť **tematický (odvodený z fúgovej témy)** alebo **tematicky samostatný**
- Ak sa objavuje **rovnaký sprievodný kontrapunkt** pri každom nástupe témy → tzv. **stály sprievodný kontrapunkt**

Spojovacie hudby

- Do expozície patria ešte tzv. **spojovacie hudby s modulačnou funkciou**
- Nachádzajú sa medzi nástupmi témy v jednotlivých hlasoch ako **krátke spojky (1–2 takty)** alebo ako **dlhší sp. na konci expozície**
- Hudba smeruje do D, paralelnej alebo inej blízkej tóniny
- Spojovacie úseky môžu byť **tematické/samostatné**